

هنر نقاشی

پرونده ای در باره نقاشی خیابانی

از گرافیتی تا سه بعدی های حیرت انگیز

خیابان بوم نقاشی می شود

اگر کمی با اینترنت و شبکه های اجتماعی سر و کار داشته باشید، حتما تا به حال با نقاشی های سه بعدی و طراحی های حیرت انگیز آشنا شده اید. نقاشی هایی که آن قدر تکنیکی و هیجان انگیز کشیده شده است که تشخیص غیرواقعی بودن آن گاهی خیلی سخت می شود. این پدیده هنری که سال هاست در برخی کشورها فراگیر شده است چند سالی می شود که در ایران هم پا گرفته و در حال گسترش است. در پرونده امروز ’زندگی سلام، علاوه بر نقاشی های سه بعدی و گف و گو با یک طراح حرفه ای آثار خطای دید و نقاشی های سه بعدی، گریزی زده ایم به نقاشی های گرافیتی و دیوارنگاری های مردمی که برای خودش موافقان و مخالفان زیادی دارد. پرونده امروز ’زندگی سلام، را که کف و در و دیوارهای رنگی شهر را سوزده خودش قرار داده است، از دست ندهید.

صالح سخندان طراح نقاشی های سه بعدی در گفت و گو با «زندگی سلام»

«خطای دید» برای من، فصل مشترک چند هنر بود

که به صورت دگرگون شده طراحی می شود و اسم دقیق و اصلی آن «طراحی دگرگون» است. در این شیوه، تصویرها را به نحوی طراحی می کنند که با اجرای آن روی هر سطحی، از یک زاویه خاصی به صورت سه بعدی، یا آن فرم دقیقی که طراح می خواهد، دیده شود. حوزه عملکرد آن خطای دید است که در حجم سازی، نورپردازی، نقاشی و طراحی محیطی، گرافیک و حتی کاربری یک نرم افزار هم می توان از این تکنیک ها استفاده کرد.

■ مردم با دیدن این نقاشی ها واکنشی داشته اند؟

موضوع زاویه دید مربوط به نقاشی های سه بعدی یا همان نقاشی های دگرگون است که در این ها الزاما یک زاویه دیدی وجود دارد که بیننده باید در آن محل یا نقطه بایستد و نگاه کند یا عکسش را بگیرد. ما چون در فضای باز کار می کنیم مردم که گاهی به این نقاشی ها نگاه می کنند برایشان در این زمینه سوال پیش می آید چون قبل از این که با خود کار آشنا شوند با عکس هایش آشنا شده اند و وقتی برایشان توضیح می دهیم که باید از نقطه خاصی به آن ها نگاه کنند، واقعا شگفت زده می شوند.

■ یکی از بهترین کارهایی که انجام دادید، کدام بوده است؟
از اولین کارهایم تابلوهای خطای دیدی بوده که در یک مجتمع تجاری برای پارکینگ هایش به منظور راهنمایی راننده ها به سمت در خروجی و طبقات مختلف پارکینگ استفاده شده است. ما آنجا کارهایی

«صالح سخندان» یک جوان ایرانی بیست و شش ساله است که با آثار خلاقانه ای که در زمینه خطای دید و نقاشی های سه بعدی خلق کرده است، در حوزه این هنر جذاب کلی حرف برای گفتن دارد. در ادامه مطلب، گفت و گوی «زندگی سلام» را با وی از نظر می گذرانید؛

■ توضیح مختصری درباره خودتان و حرفه ای که در آن مشغول هستید، بدهید.

من در دانشگاه مهندسی برق می خواندم اما از وقتی که به حوزه هنری خطای دید علاقه مند شدم درس را رها کردم وسال ۹۰ اولین پروژه ام را گرفتم. چون از کودکی به هنر علاقه مند بودم و اتفاقا در زمینه فنی هم پیشرفت خوبی داشتم، همیشه به دنبال موضوعی بودم که این دو، به هم ربط پیدا کند و سوزده خطای دید، ترکیبی از چند هنر و فصل مشترک این ها بود. چون هم بحث هنر و طراحی است و هم بحث بیولوژی و فیزیولوژی بدن انسان و هم بحث مهندسی، یعنی در حوزه طراحی این طور نیست که صرفا طراح باشی، باید یک سری تکنیک ها را اجرا کنی که آن ها هم اغلب مهندسی است.

■ «نقاشی سه بعدی» برای این هنر اصطلاح درستی است؟

این موضوع در همه جایک اشتباه رایج است. قبل از این که ما شروع به کار کنیم سابقه چند ساله در اروپا و آمریکا داشت که ما شاهد نتایج و آثار آن در ایران بودیم و چون در ظاهر عکس ها به نظر می رسد که یک فضای سه بعدی را ظاهر سازی می کنند به اصطلاح به آن نقاشی سه بعدی می گویند، ولی عملا این فرمی از نقاشی و طراحی است

آشنایی با سه بعدی های بهت آور

ظهور پیدا کرده و سهم خیلی هایمان از نقاشی های سه بعدی دیدن عکس های آن هاست که البته آن هم خالی از لطف نیست.

■ تبلیغات چشمگیر با نقاشی های سه بعدی
یکی دیگر از کاربردهای نقاشی سه بعدی استفاده از آن ها در تبلیغات کالا و کار تجاری در مجتمع ها، فروشگاه ها و مراکز فروش و... است. سبک جدیدی از تبلیغات که آن قدر در حیطه خود ظرفیت برای ارائه ایده های نو دارد که حالا حالاها بیات نخواهد شد! این روزها بیلبوردهای تبلیغاتی و آگهی و تابلوهای گران قیمت، علاوه بر این که هزینه های زیادی را روی دست تولید کننده می گذارد، ممکن است خیلی هم دیده نشود؛ ولی تبلیغات سه بعدی، حساسی نظر مردم را به خود جلب می کند.

■ جادوی خطای دید در رانندگی
به تازگی طرح سرعت گیرهای کاذب و سه بعدی در جاده ها و خیابان های کشورمان در حال اجراست. علاوه بر آن در برخی نقاط هم طرح خط کشی های غایب پیاده سه بعدی به اجرا در آمده که بسیار هم مورد استقبال قرار گرفته است. این خط کشی های سه بعدی با ایجاد خطای دید برای رانندگان نقش بسزایی در کاهش تصادفات داشته و علاوه بر آن در زیباسازی منظر شهری نیز دخیل بوده است.

نقاشی های سه بعدی پیشینه طولانی دارد؛ اما آن چه این روزها از نقاشی های سه بعدی، آن هم بیشتر در صفحات و شبکه های مجازی می بینیم و به وجد می آیم و تادقایقی ذهنمان را در گیر ابعاد خودش می کند توسط هنرمند معاصر انگلیسی «جولیان بی ور» باب شده است؛ هنرمندی که به وی لقب «پیکاسوی پیاده رو» را داده اند. او در این باره گفته است: «روزی در پیاده رویی در لندن مشغول نقاشی بودم که تکه ای از خیابان را کنده بودند. این صحنه به من ایده داد که آن را به صورت تصویری سه بعدی روی پیاده رو بازسازی کنم». در ادامه این مطلب اشاره ای خواهیم کرد به این هنر وارداتی. این که تا به حال چه کاربردهایی داشته و تا چه اندازه بومی شده است.

■ شاهکار های خیابانی

حتما خیلی فرق می کند که یک روز عادی از پیاده روهای خاکستری و با مشاهده در و دیوارهای معمولی شهر بروید سر کار، یا نه یک روز هیجان انگیز داشته باشید و گاهی از یک بر که کوچک و زینهار د شوید یا دقیقا پایتان را بگذارید روی گول یک پلنگ وسط جنگل و عبور کنید. در این شرایط قطعاً با روحیه و انرژی بیشتری ها می تواند در زمره یکی از تفریحات هیجان انگیز قرار بگیرد. نقاشی هایی با این سبک یکی از مهم ترین و تاثیر گذارترین عناصر تزئینی فضاهای شهری در بسیاری از کشورهاست. اما متأسفانه گسترش این هنر در ایران بسیار کند است و هم اکنون بیشتر در پایتخت کشور

دیوارنگاری، هنری که حرف هایی برای گفتن دارد

حتما تا به حال متوجه نوشته ها و نقاشی های رنگی شلوغ و عجیب روی در و دیوارهای شهر شده اید. نوشته ها و نقاشی هایی که کاملا مردمی است و متولی خاصی یا رسمی ندارد. به این نقاشی ها «گرافیتی» یا «دیوارنگاری» می گویند. البته دیوارنگاری های سفارشی هم زیر نظر سازمان های دولتی در شهر اجرا می شود. این نقاشی ها با انگیزه شخصی و با دید انتقادی روی دیوارهای شهرها و اماکن عمومی کشیده و در بیشتر نقاط دنیا با منع قانونی مواجه می شود. البته این روزها از جنبه تاثیر گذار آن کاسته شده است و بعضا دیوارنوشته های رنگ و وارنگ و پر پیچ و تاب ی را می بینیم که صرف نظر از زیبایی بصری که دارد، مفهوم قوی از آن استنباط نمی شود. در ادامه این مطلب بیشتر با دیوارنگاری و هنرمندان این عرصه آشنا می شویم.

■ دهه هشتاد و ظهور دیوارنگاری در ایران

اگر از این که هنر دیوارنگاری ریشه در سنگ نوشته های تاریخی غارها و کتیبه های باستانی دارد بگذریم و سبک امروزی آن را در نظر بگیریم، می توان شهرک اکباتان تهران در نیمه اول دهه ۸۰ را نقطه فراگیری رویه ای معنادار برای نقاشی روی دیوار و پیشرفت آن تا به امروز دانست. این نقاشی های دیواری کم کم به نقاط مختلف وشهرهای دیگرهم سرایت کرد.

■ دولت نقاشان شب با شهرداری ها

مخالفان دیوارنگاری چه می گویند؟ منتقدان به دلیل این که این نقاشی ها بدون اجازه بر دیوارها کشیده می شود آن را رفتاری شبیه وندالیسم (خرابکاری) می دانند. اما دیوارنگاران پنهانی یا آشکارا به کارشان ادامه می دهند. آن ها اعتقاد دارند که در فضای شلوغ شهرها که تبلیغات و آگهی ها با انواع و اقسام ترفندها، بدون اجازه به حریم و حتی تا خودآگاه مردم نفوذ می کند، این حق آن هاست که بتوانند اعتراض یا انتقاداتشان به خیلی از مسائل مختلف، مثل مسائل روز اجتماعی، حتی اعتراض به عادت های ناجور خودمان مثل غیبت و سرک کشیدن در زندگی دیگران را با دیوارنگاری های خلاقانه شان، فریاد بزنند. البته این یک

وقتی دیدمان خطا می کند

در توضیح ساده خطای دید، می توان گفت؛ هر تصویری که چشم می بیند و برداشتی غیرواقعی از آن تصویر می کند، خطای دید است. سیستم بینایی ما به گونه ای تنظیم شده است که بتواند فواصل، عمق، نور، سایه و رنگ را درک کند. از همان اوایل کودکی با اینکه فرد درک علمی از عمق، ارتفاع و... ندارد، مغز به طور خودکار با دیدن تصویر آن را تحلیل و در طول زمان انبوهی از اطلاعات را ذخیره می کند. حالا این عادت کردن به تحلیل بر اساس اندوخته های قبلی که حسابی در ناخودآگاه فرورفته است، باعث خطای دید می شود، یعنی تصاویری وجود دارد که با همان قضاوت های از پیش اندوخته نمی توان درکشان کرد ولی مغز گول می خورد و تصویر غیر واقعی را حقیقی می بیند. حالا هنرمندانی هستند که اتفاقا از این نکته استفاده و هوشمندانه تصاویری را طراحی می کنند که بسیار خارق العاده به نظر می رسد.

در خطای دید حوزه های متفاوتی وجود دارد که می توان با تکیه بر این اصول آثار جالب و شگفت انگیزی را اپدید آورد مثل نقاشی های سه بعدی، پوسترها و گرافیک ها، خطای دید رنگ ها و حجم ها و حتی نورپردازی ها.

«لبخند ژکوند» اولین نقاشی سه بعدی جهان!

لئوناردو داوینچی را همه به عنوان نقاش و مخترعی بزرگ در قرن پانزدهم می شناسند، اما چه کسی فکر می کرد که معروف ترین اثر او یعنی مونالیزا قدیمی ترین تصویر سه بعدی جهان باشد. تعدادی از پژوهشگران آلمانی که این تابلوی بحث برانگیز را بررسی کرده اند، مدعی شده اند نقاشی اصلی داوینچی که در موزه لوور نگه داری می شود و نسخه دیگر آن که در موزه پرادو است، تصویری برجسته را نشان می دهد. آن ها براین عقیده هستند که نسخه موزه پرادو از زاویه ای متفاوت، اما همزمان با تابلوی لبخند ژکوند نصب شده در لوور فرانسه، توسط استاد نقاشی دوره رنسانس کشیده شده و فاصله مختصر بین این دو زاویه دید، بسیار نزدیک به فاصله بین دو چشم انسان است و ترکیب این دو نقاشی، تصویری سه بعدی و برجسته را به ما ارائه می دهد.

با این حال هنوز معلوم نیست آیا خلق این شاهکار سه بعدی یک تصادف بوده یا اینکه داوینچی آگاهانه آن را به عنوان بخشی از یک پروژه علمی انجام داده است.